

長恨歌

漢皇重色思傾國
御宇多年求不得
楊家有女初長成
養在深閨人未識
天生麗質難自棄
一朝選在君王側
回眸一笑百媚生
六宮粉黛無顏色
春寒賜浴華清池
溫泉水滑洗凝脂
侍兒扶起嬌無力
始是新承恩澤時
雲鬢花顏金步搖
芙蓉帳暖度春宵
春宵苦短日高起
從此君王不早朝
承歡侍宴無閒暇
春從春遊夜專夜
後宮佳麗三千人
三千寵愛在一身
金星妝成嬌侍夜
玉樓宴罷醉和春
姊妹弟兄皆列土
可憐光彩生門戶
遂令天下父母心
不重生男重生女
驪宮高處入青雲
仙樂風飄處處聞
緩歌慢舞凝絲竹
盡日君王看不足
漁陽鼙鼓動地來
驚破霓裳羽衣曲
九重城闕煙塵生

千乘萬騎西南行
翠華搖搖行復止
西出都門百餘里
六軍不發無奈何
宛轉蛾眉馬前死
花鈿委地無人收
翠翹金雀玉搔頭
君王掩面救不得
回看血淚相和流
黃埃散漫風蕭索
雲棧縈紆登劍閣
峨嵋山下少人行
旌旗無光日色薄
蜀江水碧蜀山青
聖主朝朝暮暮情
行宮見月傷心色
夜雨聞鈴腸斷聲
天旋地轉迴龍馭
到此躊躇不能去
馬嵬坡下泥土中
不見玉顏空死處
君臣相顧盡霑衣
東望都門信馬歸
歸來池苑皆依舊
太液芙蓉未央柳
芙蓉如面柳如眉
對此如何不淚垂
春風桃李花開日
秋雨梧桐葉落時
西宮南內多秋草
落葉滿階紅不掃
梨園子弟白髮新
椒房阿監青娥老
夕殿螢飛思悄然

孤燈挑盡未成眠
遲遲鐘鼓初長夜
耿耿星河欲曙天
鴛鴦瓦冷霜華重
翡翠衾寒誰與共
悠悠生死別經年
魂魄不曾來入夢
臨邛道士鴻都客
能以精誠致魂魄
為感君王輾轉思
遂教方士殷勤覓
排空馭氣奔如電
升天入地求之遍
上窮碧落下黃泉
兩處茫茫皆不見
忽聞海上有仙山
山在虛無縹緲間
樓閣玲瓏五雲起
其中綽約多仙子
中有一人字太真
雪膚花貌參差是
金闕西廂叩玉扃
轉教小玉報雙成
聞道漢家天子使
九華帳裡夢魂驚
攬衣推枕起徘徊
珠箔銀屏迤邐開
雲鬢半偏新睡覺
花冠不整下堂來
風吹仙袂飄飄舉
猶似霓裳羽衣舞
玉容寂寞淚闌干
梨花一枝春帶雨
含情凝睇謝君王

一別音容兩渺茫
昭陽殿裡恩愛絕
蓬萊宮中日月長
回頭下望人寰處
不見長安見塵霧
唯將舊物表深情
鈿合金釵寄將去
釵留一股合一扇
釵擘黃金合分鈿
但教心似金鈿堅
天上人間會相見
臨別殷勤重寄詞
詞中有誓兩心知
七月七日長生殿
夜半無人私語時
在天願作比翼鳥
在地願為連理枝
天長地久有時盡
此恨綿綿無絕期

Trường hận ca

Hán hoàng vị sắc tư khuynh quốc
Ngự vũ đa niên cầu bất đắc
Dương gia hữu nữ sơ trưởng thành
Dưỡng tại thâm khuê nhân vị thức
Thiên sinh lệ chất nan tự khí
Nhất chiêu tuyển tại quân vương trắc
Hồi đầu nhất tiếu bách mị sinh
Lục cung phần đại vô nhan sắc
Xuân hàn tứ dục Thanh Hoa trì
Ôn tuyền thủy hoạt tẩy ngưng chi
Thị nhi phù khởi kiêu vô lực
Thủy thị tân thừa ân trạch thì
Vân mấn hoa nhan kim bộ đao
Phù dung trưởng noãn độ xuân tiêu
Xuân tiêu khổ đoản nhật cao khởi
Tòng thử quân vương bất tảo triều
Thừa hoan thị yến vô nhân hạ
Xuân tòng xuân du dạ chuyển dạ
Hậu cung giai lệ tam thiên nhân
Tam thiên sủng ái tại nhất nhân

Kim ốc trang thành kiều thị dạ
Ngọc lâu yển bãi túy hòa xuân
Tỷ muội huynh đệ giai liệt thổ
Khả liên quang thái sinh môn hộ
Toại linh thiên hạ phụ mẫu tâm
Bất trọng sinh nam trọng sinh nữ
Ly cung cao xứ nhập thanh vân
Tiên nhạc phong phiêu xứ xứ văn
Hoãn ca mạn vũ ngưng ty trúc
Tận nhật quân vương khan bất túc
Ngư Dương bề cổ động địa lai
Kính phá Nghê thường vũ y khúc
Cửu trùng thành khuyết yên trần sinh
Thiên thặng vạn ky tây nam hành
Thúy hoa dao dao hành phục chỉ
Tây xuất đô môn bách dư lý
Lục quân bất phát vô nại hà
Uyển chuyển nga mi mã tiền tử
Hoa điền ủy địa vô nhân thu
Thúy kiều, kim tước, ngọc tao đầu
Quân vương yểm diện cứu bất đắc
Hồi khan huyết lệ tương hòa lưu
Hoàng ai tản mạn phong tiêu tác
Vân sạm oanh vu đẳng Kiếm Các
Nga My sơn hạ thiếu nhân hành
Tinh kỳ vô quang nhật sắc bạc
Thục giang thủy bích Thục sơn thanh
Thánh chủ triệu triệu mộ mộ tình
Hành cung kiến nguyệt thương tâm sắc
Dạ vũ văn linh trường đoạn thanh
Thiên tuyền địa chuyển hồi long ngự
Đáo thử trừ trừ bất nhẫn khứ
Mã Ngôi pha hạ nê thổ trung
Bất kiến ngọc nhan không tử xứ
Quân thần tương cố tận triêm y
Đông vọng đô môn tín mã quy
Quy lai trì uyển giai y cựu
Thái Dịch phù dung Vỹ Ương liễu;
Phù dung như diện liễu như mi
Đối thử như hà bất lệ thùy
Xuân phong đào lý hoa khai nhật
Thu vũ ngô đồng diệp lạc thì
Tây cung nam nội đa thu thảo
Lạc diệp mãn giai hồng bất tảo
Lê viên đệ tử bạch phát tân
Tiêu phòng a giám thanh nga lão
Tịch điện huỳnh phi tứ tiểu nhiên
Cô đăng khiêu tận vị thành miên
Trì trì chung cổ sơ trường dạ
Cảnh cảnh tinh hà dục thụ thiên
Uyển ương ngổa lãnh sương hoa trọng
Phi thủy khâm hàn thùy dữ cộng

Du du sinh tử biệt kinh niên
Hồn phách bất tăng lai nhập mộng
Lâm Cùng đạo sĩ Hồng Đô khách
Năng dĩ tỉnh thành trí hồn phách
Vị cảm quân vương triển chuyển tư
Toại giao phương sĩ ân cần mịch
Bài không ngự khí bồn như điện
Thăng thiên nhập địa cầu chi biến
Thượng cùng bích lạc hạ hoàng tuyền
Lưỡng xứ mang mang giai bất kiến
Hốt văn hải thượng hữu tiên sơn
Sơn tại hư vô phiêu diêu gian
Lâu các linh lung ngũ vân khởi
Kỳ trung xước ước đa tiên tử
Trung hữu nhất nhân tự Thái Chân
Tuyệt phu hoa mạo sâm si thị
Kim khuyết tây sương khẩu ngọc quynh
Chuyển giao Tiểu Ngọc báo Song Thành
Văn đạo Hán gia thiên tử sứ
Cửu hoa trưởng lý mộng hồn kinh
Lãm y thôi chầm khởi bồi hồi
Châu bạc ngân bình di lý khai
Vân kết bán thiên tân thụ giác
Hoa quan bất chỉnh há đường lai
Phong xuy tiên duệ phiêu phiêu cử
Do tự Nghê Thường vũ y vũ
Ngọc dung tịch mịch lệ lan can
Lê hoa nhất chi xuân đới vũ
Hàm tình ngưng thế tạ quân vương
Nhất biệt tâm dung lưỡng diêu mang!
Chiêu Dương điện lý ân ái tuyệt
Bồng Lai cung trung nhật nguyệt trường
Hồi đầu hạ vọng nhân hoàn xứ
Bất kiến Trường An kiến trần vụ
Duy tương cự vật biểu thâm tình
Điển hạp kim hoa ký tương khứ
Thoa lưu nhất cổ, hạp nhất phiến
Thoa tích hoàng kim hạp phân điển
Đãn giao tâm tự kim điển kiên
Thiên thượng nhân gian hội tương kiến
Lâm biệt ân cần trung ký từ
Từ trung hữu thế lưỡng tâm tri:
Thất nguyệt thất nhật Trường Sinh điện
Dạ bán vô nhân tư ngữ thì
"Tại thiên nguyệt tác tỵ dục diêu
Tại địa nguyện vi liên lý chi"
Thiên trường địa cửu hữu thì tận
Thử hận miên miên vô tuyệt kỳ

Dịch Nghĩa

Vua Hán (1) trọng sắc đẹp, muốn có một người nghiêng nước nghiêng thành
Ở ngôi bao năm tìm kiếm không được

Họ Dương có cô gái mới lớn lên
Nuôi dạy ở nơi buồn the, người ngoài chưa ai biết
Vẻ đẹp trời sinh khó tự bỏ hoài,
Một sớm được tuyển vào bên vua
Mỗi lần ngoảnh mặt, nhoen cười lộ ra trăm vẻ đáng yêu
Sáu cung (2) son phấn không còn ai đáng gọi là có nhan sắc nữa
Tiết xuân lạnh, được tắm ở hồ Hoa Thanh (3)
Suối ấm, nước trơn dội trên da trắng mịn như mỡ đông
Thị tỳ nâng dậy, yếu mềm như không còn sức nữa
Ấy là lần đầu tiên được thăm nhuần ơn vua
Tóc mây, mặt hoa, những chuỗi ngọc trên đầu rung rinh
Trướng phù dung ấm trải qua đêm xuân
Bực nổi đêm xuân ngắn ngủi, mặt trời lên cao rồi mới dậy
Từ đây vua không ra coi châu sớm nữa
Khi mua vui, khi hầu tiệc, chẳng lúc nào ngơi
Mùa xuân theo đi chơi xuân, đêm nào cũng là đêm riêng của nàng với vua
Gái đẹp nơi hậu cung hàng ba nghìn người,
Tình yêu thương đối với ba nghìn người ấy nay trút cả vào mình nàng
Nơi nhà vàng, trang hoàng xong, là chỗ của những đêm hầu hạ nũng nịu
Tiệc lầu ngọc, tan rồi là buổi say sưa với cả chiều xuân êm ái!
Chị em, anh em đều được cất đất phong quan
Thương thay! Một mình làm vẻ vang cho cả nhà cả họ!!
Khiến cho lòng những người làm cha mẹ trong thiên hạ
Quý sinh con gái hơn sinh trai
Cung điện trên núi Ly Sơn (4) cao vút mây xanh
Khúc nhạc tiên theo gió đưa đi, nơi nơi nghe tiếng
Giọng ca trầm trầm, điệu múa khoan hòa với tiếng đàn tiếng sáo
Suốt ngày vua xem không xuể
Tiếng trống trận Ngự Dương (5) bỗng dậy đất kéo đến
Làm cho điệu múa " Nghê thường vũ y " (6) tan tác kinh hoàng
Chín lần thành khuyết, khói bụi mịt mù
Ngìn cỗ xe, muôn cỗ ngựa chạy về tây nam
Tàn thắm, cờ hoa ngã nghiêng dùng dằng
Đi ra phía tây, khỏi cổng thành được hơn trăm dặm
Bổng sáu quân không chịu tiến, tình thế khó xong
Gái may ngày phải quắn quai chết trước đầu ngựa
Bông hoa vàng, cành thúy kiều, hình kim tước và trân ngọc cài đầu
Rơi rắc trên mặt đất chẳng còn ai nhặt
Cứu không nổi, vua đành bùng mặt
Khi nhìn lại , máu pha nước mắt đã chảy ròng ròng
Bụi vàng tản mát bay, gió hiu hắt thổi
Những đợt thang mây vẫn uốn khúc cheo leo trên núi Kiếm Các
Dưới chân núi Nga My (ở tỉnh Tứ Xuyên ngày nay) thừa thốt người đi
Bóng cờ ử rử, ánh mặt trời bạc phếch
Sông đất Thục (nay là tỉnh Tứ Xuyên) biếc, núi đất Thục xanh
Tình vua nhớ nhung hết sớm lại chiều
Ánh trăng nơi hành cung, trông những đau lòng
Tiếng kiêu lúc đêm mưa, nghe càng đứt ruột
Trời xoay đất chuyển, xe rồng (xe của vua) lại trở về
Tới đó (chỉ bãi Mã Ngôi, nơi Dương Quý Phi chết) dùng dằng không nỡ dời chân
Trong đồng đất bùn, trên bãi Mã Ngôi
Mặt ngọc nào thấy đâu, còn tro chỗ thác uổng!

Vua tôi nhìn nhau, ai nấy lệ rơi thấm áo
Hướng về phương đông, phía cổng thành mặc cho vó ngựa quen đường lững thững bước về
Tới nơi, ao vườn vẫn nguyên như cũ
Sen hồ Thái Dịch, liễu cung Vị Ương,
Thấy hoa sen, nhớ đến mặt nàng, thấy lá liễu, nhớ lông mày nàng
Trước cảnh ấy, cầm sao được giọt lệ !
Những buổi gió xuân, đào lý nở hoa
Những lúc mưa thu, ngô đồng rụng lá
Đền Tây cung (7) điện Nam Nội (8) cỏ thu mọc đầy
Lá rụng toi bời, đổ thêm không ai quét
Bọn con em nơi lê viên tóc đà nhuộm bạc
Lũ thái giám, thị tỳ chốn Tiêu Phòng cũng đã già rồi
Trước điện, buổi tối, cái đóm bay, cảnh tình lặng ngắt
Ngọn đèn vò võ khêu đã hết bắc, giấc mộng vẫn chưa thành
Tiếng trống cầm canh chậm chậm của đêm mới bắt đầu dài
Ánh sao lấp lánh trên sông Ngân lúc trời sắp sáng
Lớp sương nặng phủ trên mái ngói uyên ương (10) giá ngắt
Tắm chăn cánh trả, lạnh như tiền, chung đắp cùng ai ?
Kẻ khuất người còn xa nhau đã hơn năm trời đằng đẳng
Hồn phách chưa từng gặp nhau trong giấc chiêm bao
Một đạo sĩ ở Lâm Cung (11) , đến chơi Hồng đô (12)
Có phép thuật tinh thành gọi được hồn phách người chết
Vì cảm nỗi lòng vua nhớ nhung trần trọc
Mới sai phương sĩ (đạo sĩ) hết lòng tìm kiếm :
Xé tầng mây, cưỡi làn gió, đi nhanh như chớp
Lên trời, xuống đất, tìm khắp mọi nơi
Trên từ mây biếc, dưới đến suối vàng
Cả hai nơi đều mệnh mạng không thấy
Chợt nghe ở ngoài bể cỏ có ngọn núi tiên
Núi rập rờn trong khoảng hư vô huyền ảo
Lầu gác lộng lẫy, năm thức mây lồng
Có bao nàng tiên thướt tha yếu điệu
Trong đó, một nàng tên gọi Thái Chân
Da tuyết, mặt hoa na ná giống
Gỗ cửa ngọc mái tây nơi kim khuyết
Nhờ Tiểu Ngọc, truyền báo đến Song Thành (tên hai tiên nữ)
Nghe có sứ vua Hán tới
Trong màn cửa hoa giật mình tỉnh giấc
Khép áo, đẩy gối, bồi hồi trở dậy
Cánh rèm châu, bức màn bạc từ từ mở ra
Búi tóc mây hơi lệch, vẻ còn ngái ngủ
Mũ hoa đội chưa ngay, vội bước xuống thêm
Gió thổi, vạt áo nhẹ nhẹ bay
Hệt như lúc đang múa khúc " Nghê Thường Y Vũ "
Vẻ ngọc âm thầm, vẫn dài hàng lệ,
Một cảnh hoa lệ đắm hạt mưa xuân
Đăm đăm khoé mắt, ghen ngào " Đa tạ lòng quân vương"
"Một lần từ biệt đôi ngả cách mặt khuất lời
"Tình ân ái ở Chiêu Dương thế là đoạn tuyệt
"Ngày tháng trong cung Bồng Lai dài đằng đẳng
"Ngoảnh mặt nhìn xuống cõi đời
"Không kthảy Trường An, chỉ thấy bụi trần mù mịt

"Nay xin mượn vật cũ để tỏ chút tình thâm
 "Chiếc hộp khảm, cảnh kim thoa, gửi mang về giúp
 "Thoa để lại một nhánh, hộp để lại một mảnh
 Thoa bẻ nhánh vàng , hộp chia mảnh khảm
 Chỉ nguyệt tấm lòng bền như vàng như khảm
 "Kẻ trên đời, người trần thế sẽ còn gặp nhau!
 Lúc sắp từ biệt còn ân cần nhắc gửi mấy lời
 Trong đó có lời thề riêng, chỉ hai tấm lòng được biết
 Đó là đêm mộng bảy thấng bày, tại điện Trường Sinh (một điện trong cung Hoa Thanh đời Đường)
 Nửa đêm , người vắng, thề riêng với nhau:
 "Ở trên trời nguyện làm chim liền cánh,
 "Ở dưới đất nguyện làm cây liền cành "
 Trời đất dài lâu cũng có lúc hết
 Hận này đắng đặc, không thừa nào cùng !

Chú thích :

- (1) Vua Hán : chỉ Đường Minh Hoàng
- (2) Sáu cung: chỉ những nơi vợ vua ở
- (3) Hồ Hoa Thanh: Một hồ trên núi Ly Sơn, có suối nước ấm . Đường Minh Hoàng sai xây cung điện ở đây làm nơi nghỉ, chơi
- (4)Núi Ly Sơn : tức núi Ly Nhung, ở tỉnh Thiểm Tây ngày nay
- (5)Ngư Dương : nơi An Lộc Sơn trấn thủ, thuộc tỉnh Hà Bắc ngày nay
- (6) Nghê Thường y vũ : Một điệu múa gốc từ Ấn Độ, truyền sang Trung Quốc, Đường Minh Hoàng sửa đổi lại thành một điệu ca vũ trong hoàng cung
- (7) Đền Tây Cung , (8) điện Nam nội : tên hai cung, Đường Minh Hoàng sau khi chạy loạn trở về truyền ngôi cho con, làm thái thượng hoàng và lần lượt ở hai cung này
- (9) Tiêu Phòng : tên một điện trong cung Vỹ Ương đời Hán, nơi vợ vua ở
- (10) Ngói uyên ương : Thụy Văn Đế nằm mơ thấy hai phiến ngói rơi xuống đất, hóa đôi uyên ương, về sau người ta gọi thứ ngói cứ ghép thành hai phiến một để lợp nhà là ngói uyên ương .
- (11) Lâm Củng :nay là huyện Củng Lai, tỉnh Tứ Xuyên
- (12) Hồng Đô :Nguyên là cửa một cung điện đời Hán ; nay dùng để chỉ nơi kinh đô

Dịch Thơ

Trường hận ca

Đức vua Hán mến người khuynh quốc
 Trải bao năm tìm chuốc công tãi
 Nhà Dương có gái mới choai
 Buồn xuân khóa kín chưa ai bạn cùng
 Lạ gì của tuyết đông ngọc đức
 Chôn ngai vàng phút chốc ngôi bên
 Một cười trăm vẻ thiên nhiên
 Sáu cung nhan sắc thua hờn phấn son
 Trời xuân lạnh suối tuôn mạch ấm
 Da mỡ đông kỳ tắm ao Hoa
 Vua yêu bận ấy mới là
 Con hầu nâng dậy coi đà mệt thay
 Vàng nhẹ bước lung lay tóc mái
 Màn phù dung êm ái đêm xuân
 Đêm xuân vẫn vùn có ngần
 Ngai rồng từ đây chậm phần vua ra

Suốt ngày thánng tiệc hoa vui mãi
Đêm xuân tàn, xuân lại còn đêm
Ba nghìn xinh đẹp chị em
Ba nghìn yêu quý chất nệm một mình
Nhà vàng đ̣úc, đêm thanh ậ́m áp
Lầu ngọc cao, say ậ́p mầu xuân
Anh em sượ́ng đủ mọi phần
Mà cho thiên hạ có lần rẻ trai
Vẳng tiên nhạc khắp nơi nghe biết
Làn gió đưa cao tít Ly cung
Suốt ngày múa hát thung dung
Tiếng tơ, tiếng trúc say lòng quân vương
Ầm tiếng trống Ngự Dương kéo đến
Khúc Nghê Thường tan biến như không
Chín lần thành khuyết bị tung
Nghìn xe, muôn ngựa qua vùng Tây Nam
Đi lại đứng hơn trăm dặm đất
Cờ thúy hoa bóng phất lung lay
Sáu quân rúng rạ̃ng làm rầy
Mây ngải trước ngựa lúc này thương ôi!
Ai người nhật thoa rơi bỏ đất
Ôi! Thúy Kiều ngọc nát vàng phai
Quân vương bùng mặ́t cho rồi
Quay đầu trông lại, máu trôi lẹ̣ dān
Gió tung bụi mê man tảo mặ́c
Đường thang mây Kiếm Các lần đi
Vắng tanh, dưới núi Nga My
Mặt trời nhật thặ́ch , tình kỳ buồn tênh
Đất Ba Thục non xanh nước biếc
Lòng vua cha thương tiếc hôm mai
Thấy trắng luống những đau người
Đêm mưa đứt ruột, canh dài tiếng chuông
Phút trời đất quay cuồng vận sộ́
Bánh xe rồng đến chỗ ngày xưa
Đất bùn chỗ chết còn trơ
Thấy đâu mặt ngọc ! Bây giờ Mã Ngôi!
Đầm vật áo, vua tôi giọt lệ
Giống dây cương, ngựa tể về đông
Cảnh xưa dương liễu, phù dung
Vị Ượng, Thái Dịch hồ cung vện mười
Phù dung đó, mặt ai đâu tá ?
Mây liễu đâu ? Cho lá còn như
Càng trông hoa liễu năm xưa
Càng xui nước mắt như mưa ướt đầm
Xuân đào lý gió đêm huê nở
Thu khi mưa rụng lá ngộ đồng
Kìa Nam Uyển, nọ Tây Cung
Đầy thềm ai quét lá hồng thu rơi ?
Vườn lê cũ những ai con hát ?
Mái tóc coi trắng phớt lạ̣ lòng
Những ai coi giữ tiêu phòng ?
Mây xanh thuở ấy nay cùng già nhẵn

Trước cung điện nhìn sân đêm tối
Đom đóm bay gọi mối u sầu
Ngọn đèn khêu đã cạn dầu
Khó thay, giấc ngủ dễ hầu ngủ xong !
Tiếng canh tối từng từng điểm trống
Năm canh dài chẳng giống đêm xưa
Sông Ngân lấp lánh sao thưa
Trời như muốn sáng, sao chưa sáng trời ?
Tren mái ngói sương rơi ướt lạnh
Trong chăn nằm bên cạnh nào ai ?
Cách năm sông thác đôi nơi
Thấy đâu hồn phách vắng lai gác nồng ?
Khách đạo sĩ Lâm Cùng có gã
Chơi Hồng Đô phép lạ thần thông
Xót vì vua chúa nhớ nhung
Mới sai phương sĩ hết lòng ra tay
Cưỡi luồng gió như bay như biển
Tren trời xanh, dưới đến đất đen
Hai nơi bích lạc, hoàng tuyền
Dưới tren tìm khắp mơ huyền thấy chi !
Sực nghe nói tìm đi mé bể,
Có non tiên ngoài phía hư không
Rõ ràng cugn điện linh lung
Xa trông năm sắc mây lòng đẹp sao!
Trong tha thướt biết bao tiên tử
Một nàng tiên tên chữ Ngọc Chân
Mặt hoa da tuyết trắng ngần
Dáng như người ấy có phần phải chăng ?
Mái tây gỗ cửa vàng then ngọc
Cậy đưa tin Tiểu Ngọc, Song Thành
Nghe tin sứ giả Hán Đình
Cửa hoa trong trướng giặt mình giấc mơ
Cầm áo dậy, thân thơ buồn bức,
Mở rèm châu, bình bạc lần ra
Bâng khoáng nửa mái mây tà
Thêm cao xuống chiếc mũ hoa lệch đầu
Phớt tay áo bay màu ngọn gió
Giống Nghê Thường khúc múa năm xưa
Lệ dàn mặt ngọc lụa thưa
Cành lê hoa trĩu hạt mưa xuân đầm
Ngừng nước mắt âm thầm buồn bã
Đội ơn lòng, xin tạ quân vương
Từ ngày cách trở đôi phương
Vắng tanh tăm tiếng, mơ màng hình dong
Nơi để điện dứt vòng ân ái
Chốn tiên cugn thư thái hàng ngày
Cõi trần ngoảnh lại mà hay
Tràng An chẳng thấy, thấy đầy bụi nhơ!
Lấy chi tỏ tình xưa thăm thú ?
Gửi cành hoa vật cũ cầm xuôi
Thoa vàng hộp khảm phân đôi
Nửa xin để lại nửa thời đem đi

Chỉ xin nguyện lòng ghi dạ tạc
Tựa hoa vàng bền chắc không phai
Thời cho cách trở đôi nơi
Nhân gian rồi với trên trời gặp nhau
Ân cần dặn mấy câu lâm biệt
Lời thề xưa lòng biết với lòng
Là đêm trùng thất ngồi chung
Trường Sinh sẵn điện vắng không bóng người
Xin kết nguyện chim trời liền cánh
Xin làm cây cành nhánh liền nhau
Thắm chi trời đất dài lâu
Giận này đặc đặc dễ hầu có nguôi ...

Bản Dịch: Tản Đà

Vua Hán ước mơ người quốc sắc,
Bao năm tìm kiếm luống công toi.
Họ Dương có gái hoa đương nở,
Khóa kín buồng xuân, hận lẻ loi.
Sắc đẹp trời sinh khôn bỏ phí,
Ngai vàng một sớm được ngồi chung.
Một cười khêu gợi trăm mê luyện,
Xóa mắt hồng nhan ở sáu cung.
Xuân lạnh, Hoa thanh hồ sẵn đó,
Suối tuôn dòng ấm tắm hoa khôi,
Vua ban ân trạch, con hầu nịnh
Sáng dậy phò nâng ẻo lả ngồi.
Ngày dạo sen vàng bay tóc mượt,
Đêm xuân trướng ấm ủ hoa đào.
Mặt trời lên vội, đêm xuân ngắn,
Từ đây nhà vua nhăng thị trào.
Yến ẩm vui vầy thôi chẳng ngót;
Đêm đêm xuân tứ lại xuân tình.
Ba ngàn cung nữ, ba ngàn mối,
Sủng ái từ đây thanh hầu thánh chúa,
Anh em nhuần gọi ơn mưa móc,
Nhà cửa hàn vi rạng rỡ lây.
Thiên hạ đem lòng mơ phú quý,
Khinh trai trọng gái kể từ đây.
Ly Cung cao tít lồng mây biếc,
Tiên nhạc mê hồn vắng bốn phương.
Sớm tối ca êm hòa múa điệu
Nào nùng tơ trúc đắm quân vương.
Àm ảm chiêm trống Ngự Dương đầy,
Khúc hát Nghê Thường hoảng vỡ tan.
Thành khuyết xôn xao mù khói bụi,
Xe rồng rong ruổi hướng tây nam.
Khi đi khi nghỉ, cờ phơ phát.
Trăm dặm đường Tây bước gập ghềnh.
Quân sĩ cầm hờn, không chịu tiến:
Mày ngài trước ngựa phải hy sinh!

Hoa tai bỏ đất, không người nhặt,
Trăm ngọc thoa vàng lá tả rơi.
Đứt ruột quân vương đành giấu mặt.
Ngoảnh nhìn máu chảy lệ ràn trôi.
Bụi vàng tản mát đi hieu gió,
Kiếm Các cheo leo sạn đạo dài.
Chân núi Nga Mi buồn bã vắng;
tinh kỳ nhọt thếch, mặt trời phai.
Nước non Ba Thục xanh xanh biếc,
Sớm tối nhà vua trữu nhớ nhung.
Quạnh quẽ hành cung, trăng gọi thăm,
Đêm mưa chuông vắng tiếng đau lòng.
Trời xoay đất chuyển quày long ngự,
Chốn cũ ngừng thăm dạ ngẩn ngơ.
Mặt ngọc giờ đâu? trơ tử địa,
Mã ngôi ảm đạm đất bùn nhơ,
Vua tôi nhỏ lệ đầm bầu áo,
Kính khuyết vời trông té ngựa về,
Về tới, vườn ao như thuở trước.
Vị ương lá liễu giống mây ai,
Phù dung Thái dịch trông như mặt.
Cảnh cũ tình xưa giọt lệ rơi!
Đào lý nở hoa xuân gió thoảng,
Mưa thu đỏ rụng lá ngô đồng.
Tây cung Nam nội đầy thu thảo,
Phủ kín thêm hoang lá úa hồng.
Con hát Lê viên sầu tóc bạc,
Tiêu phòng thái giám hận răng long.
Tôi nhìn đom đóm bay le lói.
Khêu cạm đèn khuya giấc chữa an.
Dằng dặc năm canh rên trống điểm,
Sông Ngân lấp lánh báo đêm tàn.
Mái lầu thánh thót rơi sương lạnh,
Đắp chiếu mền đơn, nhớ độ nào...
Sống thác bao năm đằng đẳng biệt,
Hương hồn sao chẳng hiển chiêm bao!
Lâm Cùng may có tay phương sĩ,
Một phép chiêu hồn dậy tiếng tăm,
Thương cảm quân vương trần trọc nhớ,
Mới sai đạo sĩ cô truy tầm.
Cỡi mây lướt gió nhanh như chớp,
Lên tận trời cao xuống đất sâu.
Bích Lạc, Hoàng Thuyền đi khắp chỗ,
Mệnh mông nào thấy bóng ai đâu!
Chợt nghe ngoài biển nơi không ảo,
Lơ lửng mơ hồ có núi tiên.
Cung điện chập chờn mây ngũ sắc.
Tiên nga tha thướt dạo trong đền,
Mặt hoa da tuyết riêng nàng nọ,
Phảng phất hình dung, tợ Thái Chân.
Gỗ cửa hiên tây vàng rực rỡ,
Báo tin Tiểu Ngọc, nhấn Song Thành.

Nghe tin sứ giả đời vua Hán
Trướng gấm hôn mơ bỗng giật mình.
Dã dưới ngai lên, thu vật áo,
Rèm châu bình lạc, mở lần ra.
Tóc mây lệch nửa, nghiêng nghiêng mũ
Bước xuống thêm loan, dáng thần thờ.
Tay áo gió lay bay phát phới,
Tưởng như đang múa Nghê Thường xưa.
Âm thâm mặt ngọc lưa thưa lệ,
In một cảnh lê điểm điểm mưa.
Ngâm sâu ngưng lệ, tạ quân vương,
Từ thuở âm dương biệt mỗi phương.
Trong điện Chiêu Dương, ân ái tuyệt,
Bồng lai tiên cảnh, tháng năm trường.
Ngóảnh đầu trông xuống nơi trần thế,
Chẳng thấy Trường An, thấy bụi mù.
Gởi tỏ tình tâm trong vật cũ,
Thoa vàng hộp đá kính dâng vua.
Hộp đá thoa vàng đem bẻ nửa,
Nửa thì giữ lại, nửa đưa trao,
Lòng sao chỉ nguyện như vàng đá,
Hạ giới thiên đình sẽ gặp nhau.
Lúc sắp lui về còn nhẩn nhủ,
Nhắc lời thệ ước giữa đôi bên.
Năm xưa, trùng thất, Trường Sinh điện.
Vắng vẻ đêm khuya thủ thi truyền:
"Trên trời nguyện hóa chim liền cánh,
Dưới đất làm cây nhánh dính liền".
Trời đất lâu bền rồi sẽ tận,
Hận này muôn thuở vẫn miên miên.

Bản dịch: Yã Hạc Trịnh Nguyên